Parisli Çocuklar Tarihlerini, Kentlerinin Armalarından ve Sokak/Meydan İsimlerinden Öğreniyorlar. Peki, ya Ankaralı Çocuklar? (*)

Serdar Şahinkaya
serdarsahinkaya35@gmail.com

Paris ile ilk tanışmam kitaplar aracılığıyla olmuştu. Bizim kuşak, geçmiş kuşaklardan Paris'i duymuş dinlemiş ve Nazım'ın *"Henüz vakit varken, gülüm, Paris yanıp yıkılmadan, henüz vakit varken, gülüm, yüreğim dalındayken henüz, ben bir gece, şu Mayıs gecelerinden biri Volter Rıhtımı'nda dayayıp seni duvara öpmeliyim ağzından sonra dönüp yüzümüzü Notrdam'a çiçeğini seyretmeliyiz onun, birden bana sarılmalısın, gülüm, korkudan, hayretten, sevinçten ve de sessiz sessiz ağlamalısın, yıldızlar da çiselemeli incecikten bir yağmurla karışarak"* dizeleriyle anlamaya çalışmıştım.

"Işık Şehir" (Ville de Lumière)

Tarihimizde İttihatçıların yolculuklarıyla başlayan ve onunla ilgili çok sayıda yazı, özellikle özgürlük arayanlar için hep bir "toplumsal vaha" olmuştu Paris.

(*) 2010 yılı yazında ayında kaleme alınmıştır.

Yazarlarımız, edebiyatçılarımız, bestecilerimiz hep orada soluklanmıştı. Bu soluklanmalar, nerede ise XIX. Yüzyıla kadar geriye gidiyor. Ve Paris'te soluklananlar izlenimlerini genellikle *Paris Yazıları* üst başlığı taşıyan eserlerle de anlatmışlar.

Ama yukarıda değindiğim benim Paris ile ilk tanışmama vesile olan kitaplar bunlar değildi. Genellikle Fransızca öğretmenlerimin okuttuğu Fransızca kitapları idi. İzmir Kestelli Ortaokulundaki öğretmenim Mehlika Aryol ile başladı Fransızca öğrenme serüvenim. Sonra İzmir Atatürk Lisesindeki Müjgan Barut ile devam etti. Her ikisini de şükran ve minnetle anıyorum. Onları sayesinde Paris'in sadece Fransa'nın başkenti olmadığını, *aydınlanma* geleneğinin de merkezi olduğunu öğrendim. Hugo, Rousseau ve Balzac'tan pasajlarla başlayan Fransızca eserleri sindirmek kolay olmadı tabi.

Daha sonra Paris'e gidişler başladı. İlki 1974 yılı idi. İzmir'den kalkıp 0302 Mercedes otobüslerle dört gün ve gece sürüyordu yolculuk o zaman. İzmir Turizm ve Folklor Derneği'nin halk dansları topluluğunda liseli bir genç dansçı olarak ilk defa gitme fırsatını yakalamıştım Paris'e. Daha sonra yine aynı grupla iki defa daha gitmiştim. Dördüncü gidişim 12 Eylül sonrasına denk gelir. 1981 yılının Mayıs ayı idi ve Françoise Mitterand başkanlık seçim kampanyasını sürdürüyordu.

Beşinci gidişim ise epeyce sonra 2008 yılında sevgili kızım Asya ve eşim Selcan ile birliktedir.

Yaşımda artık kelime uygunsa kemal ermiş ve *"ilgi alanlarım"* farklılaşmıştı. Zira onca okuma ve mürekkep yalama sonucunda başta Paris olmak üzere diğer kentlere ve kentlilerine artık daha *"farklı"* ve göz ve daha doğrusu ***gözlükle*** bakar hale gelmiştim.

* * *

Efendim,

Bu yazı klasik bir Paris yazısı değildir. Yani öyle *Café de Mago'da burnun gömüldüğü şaraplar, Louvre Müzesi'nin eser koleksiyonu, Notre Dame'ın vitrayları ya da Galeries Lafayette' e düzenlenen alışveriş seferlerine* değinilmeyecektir.

Ben bu yazıda Paris'in kent arması, sokak ve meydan isimleri ile ilgili gözlemlerimi aktarmak ve elimden geldiğince bu gözlemlerimi Cumhuriyetimizin Başkenti olma niteliğini adım adım yitirmek üzere olan Ankara ile karşılaştırarak yazmaya çalışacağım.

* * *

Alan Tillier, Paris kitabında[(*)] kentin tarihini şu şekilde özetler:

"Paris, M.Ö 55'te Romalılar tarafında fethedildiğinde sürekli su taşkınlarının görüldüğü İle de la Cité üzerinde Parisli adlı kabilenin yaşadığı küçük bir balıkçı kasabasıydı. Romalılar kısa bir sürede Sen Nehri'nin Sol Yakası'nda bir yerleşim bölgesi oluşturdular. Ardından Franklar buraya yerleşip Paris adını verdiler ve şehri krallıklarının merkezi yaptılar.
Ortaçağ boyunca şehir dinsel bir merkez haline geldi ve Sainte-Chapelle gibi önemli mimari başyapıtlar inşa edildi. Paris, aynı dönemde bir öğrenim merkezi olarak da gelişti ve Avrupalı bilginleri Sorbonne Üniversitesi'ne çekti.
Rönesans ve Aydınlanma dönemlerinde kültür ve düşünce hayatının merkezi olan şehir, XIV. Louis'nin hükümdarlığı altında çok büyük bir güç ve zenginliğe ulaştı. Ancak bu monarşik yönetim 1789' daki kanlı devrime giden yolu da açtı. XIX. yüzyılın başlangıcıyla Devrim'in coşkusu giderek sönükleşti ve mükemmel bir asker olan Napoleon Bonaparte kendini Fransa imparatoru ilan ederek Paris'i dünyanın merkezi haline getirmeye çalıştı. 1848 Devrimi'nden hemen sonra şehirde köklü bir değişim başladı. Baron Haussmann'ın yaptığı kapsamlı kent planlamacılığı çalışmalarıyla ortaçağdan kalma kenar mahallelerin yerini şık yollar ve bulvarlar aldı. Yüzyıl sonunda Paris, Batı kültürünün itici gücü haline gelmişti".

[(*)] Alan Tillier (2006). **Paris**. Görsel Gezi Rehberi. 4. Basım. Dost Kitabevi. Ankara.

Efendim belirtmiştim ya Paris'in arması meselesine bir bakmamız lazım. Armanın özünde, dalgalar üzerindeki bir gemi motifi yer almaktadır ve Paris şehrinin özlü sözü Latince "**Fluctuat nec mergitur"** yani ***"Dalgalarda sallanır ama batmaz"***dır. Fransızcası ise *"Il est battu par les flots sans être submergé"* olarak yazılmaktadır.

Geminin Paris armasında oluşu, Maurice Druon "Paris de César à Saint Louis" (Sezar'dan St.Louis'ye kadar Paris) adlı kitabında Paris adının Galce "par" (gemi) sözcüğünden geldiği şeklinde anlatılır. Şekli gemiye benzeyen, su üzerine kurulmuş, geçimini suya borçlu olan ve ismini de belki sudan almış olan bir şehir. Bir ada olan Lutèce'in refahı "gemiciler" tarafından sağlanıyordu ve bu gemicilerin sembolü olan gemi de şehir armasını oluşturmuştur(*).

Parisliler yüzyıllardır bu armalarını büyük bir gururla taşımakta ve korumaktadırlar. Ve zaman zaman bir binanın köşesinde, zaman zaman bir köprüde, bir bulvarda, bir binanın en görkemli yerinde rastlarsınız. Her biri birbirinden değişik malzemelerle ve fakat esasına hiç ama hiç dokunmadan değişik biçimlerde yeniden üretilmiş birer estetik şaheserler olarak gözünüze çarpar. Hiç bir Parislinin, hiçbir Paris Belediye başkanının armayı değiştirmek aklının ucuna gelmemiştir. Gelemez de. Çünkü Fransız yurttaşları tarih ile okumalarını her dem taze tutarlar, kimse kendi tarihinden utanmaz. Zira bilirler ki *"geçmişi olmayanın geleceği de olmaz"*. Hadi gelin şimdi birlikte bakalım .

(*)http://tr.wikipedia.org/wiki/Paris_?ehircili?inin_tarihi#Paris_ad.C4.B1n.C4.B1_nereden_ald.C4.B1

Paris’teki farklı noktalarda yer alan armalara:

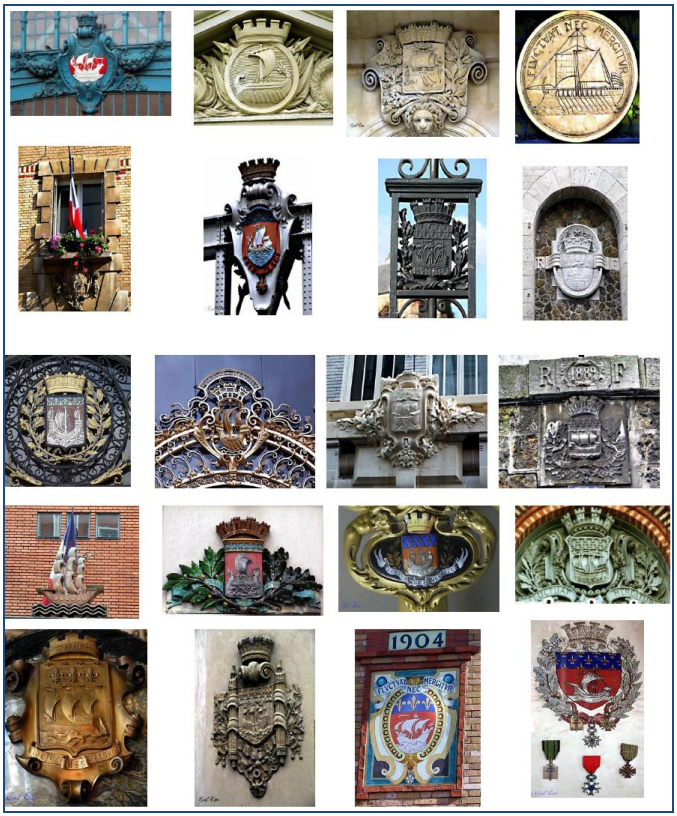

Paris: Fluctuat Nec Mergitur(*)

Nasıl muhteşemler değil mi?

* * *

(*) http://parispassion.canalblog.com/albums/fluctuat_nec_mergitur/index.html den alınarak bir araya getirilmiştir.

Vakit gelmiştir. Bu kent arması meselesine bir de içinde *Paris Caddesi*nin de olduğu başkentimiz Ankara açısından bakalım mı? Ne dersiniz?

Ama önce kısa bir tarihsel giriş yapalım:(*)

Bir kentin tarih içinde iktisadi, sosyal ve siyasal gelişmesi ile kazandığı niteliği, bir ölçüde onun coğrafi konumuna da bağlıdır. Bu açıdan bakıldığında Ankara'nın yüzyıllar boyunca askeri seferlerin ve ticari taşımacılığın nerede ise tümünün uğrağı ve dönem dönem de merkezliği işlevini üstlenmiştir.

Friglerden, Lidyalılara, Perslere, Galatlalar, Bergamalılara, Romalılara, Sasanilere, Abbasilere, Bizanslılara, Anadolu Selçuklularına ve Osmanlılara ev sahipliği yapan Ankara, son başkent oluşuna kadar olan tarihsel zaman diliminde iki defa daha başkentlik de yapmıştır.

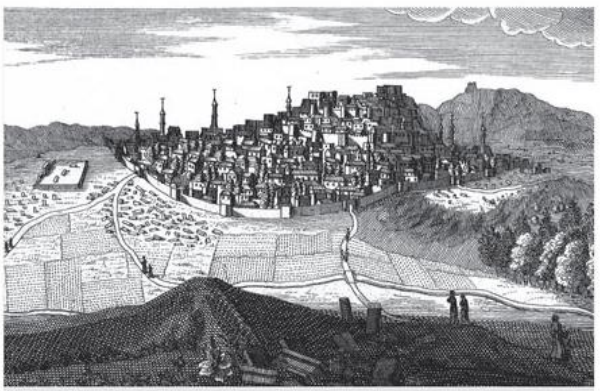

18.yıl sonunda Ankara, *Gravür Pitton de Tournefort*

(*)***Cumhuriyet ve Başkent Ankara.*** Ankara Büyükşehir Belediyesi. Ankara Tarihi ve Kültürü Dizisi. 2007 ve ***Bir Zamanlar Ankara.*** Ankara Büyükşehir Belediyesi. Belko Ltd. Yayına Hazırlayan: Ozan Sağdıç.(ty) özetlenmiştir.

Nice kavimleri bağrında yaşatan ve binlerce yılın mirasını taşıyan Ankara, bugün gerçekten bir ulusal imecenin ürünüdür. En küçük parkından, en görkemli yapısına kadar bütün yurttaşların harcını, tuğlasını taşıyan bir kenttir.

Büyük zafer, başkent oluş ve Cumhuriyet, bunlar Anadolu Devriminin unutulmaz noktalarıdır. Gerçek anlamda Ankara, Cumhuriyet ile yeniden yaratılmıştır[(**)].

Bu kısa özeti takiben, "Ankara" adının öyküsü ve bu öykü çerçevesinden kentin amblemi konusundaki gelişmelere değinmenin yeridir.

Efendim,

"İkinci yüzyılın ortalarında yaşamış olan Lidyalı gezgin Pausanias, Galat'ların Anadolu'ya yerleşmeleri hakkında bilgi verirken, Ankara'dan söz eder. ***Ankyra*** *kentini Gordios'un oğlu Midas'ın kurduğunu ve Frigler'in bir kenti olduğunu anlatır.*

Yunanca ve Latince ***gemi çapası*** *demek olan Ankrya, için açıklama gereğini duyan Pausinias, Midas'ın bulduğu gemi çapasının,*

[(**)]Bu süreci, Mülkiye Dergisi'nin Kış 2008 / 261. sayısından okuyabilirsiniz. Dergiyi tedarik edemeyenler için elektronik okuma adresini verelim: www.mulkiyedergi.org

kendi dönemine kadar Jüpiter (Zeus) tapınağında saklandığını söyleyerek kentin isminin arkasındaki anlamı vermeye çalışır. Çapa ne zamanda beri kentin sembolüdür bilinmez ama II. Yüzyıldan beri paraların üzerini süslemektedir"[(*)]

Kentin bu ilk simgesi paraların dışında hangi zaman diliminde kullanıldı pek doyurucu bir bilgi yok.

Ancak, Ankara ve gemi çapası ile Paris ve gemi birlikte kullanımları aslında bu yazı bağlamında hoş bir tesadüf olarak değerlendirilebilir diye düşünmekteyim.

Eğer gemi çapası kullanılmadı ise ne kullanıldı peki? Yyaşı en az benim kadar olanlar hatırlayacaklardır. Gençler belki pek hatırlamayabilir.
Güneş Kursu idi değil mi?

Ankara Üniversitesi'nin sembolü olan Güneş Kursu, genellikle Hitit uygarlığına ait bir eser olarak kabul edilir ve çoğumuzda Ankara ve Anadolu çağrışımlarını uyandırır. Bulunduktan sonra ilk kez *Dil ve Tarih - Coğrafya Fakültesi* tarafından sembol olarak benimsenen, Ankara Üniversitesi kurulduktan sonra da Üniversite'nin sembolü olan Güneş Kursu'nun anlamı ve öyküsü ile ilgili olarak Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi, Protohistorya ve Önasya Arkeolojisi Anabilim Dalı emekli öğretim üyesi Prof. Dr. Aykut Çınaroğlu Hocamıza kulak verelim: [(**)] Güneş

[(*)]***Cumhuriyet ve Başkent Ankara.*** Ankara Büyükşehir Belediyesi. Ankara Tarihi ve Kültürü Dizisi. 2007.
http://www.ankarakalesi.com/index.php?option=com_content&view=article&id=13&Itemid=3
[(**)]http://www.ankara.edu.tr/gunes_kursu.php

Kursu'nun, Alacahöyük'te Atatürk'ün emriyle 1935 yılında başlayan kazılarla açığa çıkartıldığını, bu eserin Hitit öncesi döneminin yani Hatti döneminin bir eseri olduğunu belirten Prof. Dr. Çınaroğlu şunları söylüyor: *"Güneş Kursu tunçtan yapılmış olup günümüzden yaklaşık 4250 sene önce dini merasimlerde ya da diğer merasimlerde standart olarak kullanılıyordu. Aynen Mehter Takımı'nın standartları gibi bir işlevi vardı. Sallandığı zaman ses çıkartıyor ve bu ses de o merasime katılanlara bir huşu veriyordu. Güneş Kursu'nu oluşturan yuvarlak dünyayı ya da güneşi temsil ediyor. Altta, iki adet boynuza benzer çıkıntı var ama boynuz değil. Ne olduğu kesin olarak henüz bilinmiyor. Üzerinde yer alan çıkıntılar ise doğanın çoğalmasını, üremeyi temsil ediyor. Kuşlar da aynı şekilde yine doğanın çoğalmasını, doğadaki hürriyeti anlatıyor. Bunun Güneş Kursu olduğu, benzer bir eserin güneş şeklinde ve ışınları yayar biçimde ele geçmesiyle anlaşıldı ve dolayısıyla bunların hepsine Güneş Kursu dendi."* Prof. Dr. Çınaroğlu, *Güneş Kursu'nun kesinlikle bir Hitit Eseri olmadığını belirtiyor. Hititlerden önce Anadolu'da yaşayan ve adı bilinen en eski Anadolu kavmi olan Hatti'lere* ait olduğunu, yanlış olarak Hitit olarak yorumlandığını kaydediyor. *Güneş Kursu'nun, Hititlerin Anadolu'ya gelmelerinden yaklaşık 300 sene önce yapıldığını ve kullanıldığını* anlatan Prof. Dr. Çınaroğlu, *Hatti Kavmi'nin ise Anadolu'da Türkçe'nin de içinde bulunduğu Azyanik dili konuşan en eski kavim olduğunu dile getiriyor. Güneş Kursu'nun Alacahöyük'te Hatti beylerinden birinin mezarında bulunduğunu* da belirten Prof. Dr. Çınaroğlu, *buna Alacahöyük dışında hiç bir yerde rastlanmadığını, Hatti kralları öldüğü zaman bunun gibi 4–5 sembolle birlikte gömüldüklerini* kaydediyor.

Durum böylece anlaşılmıştır yeterince. Bu güneş kursu'nun, Ankara Sıhhiye Meydanındaki Hitit Heykeli ile harmanlanarak / birlikte yorumlanarak geliştirilen simge yıllarca Ankara Belediyesi tarafında kullanılmış ve tüm Başkentlilerce benimsenmişti.

1994 yılına kadar herhangi bir problem yoktu. Tüm Ankaralı yurttaşların olduğu gibi Belediye'nin de bir sorunu yoktu güneş kursu temelli Ankara Simgesi ile. Ta ki, 1994 Yerel Seçimlerine kadar.

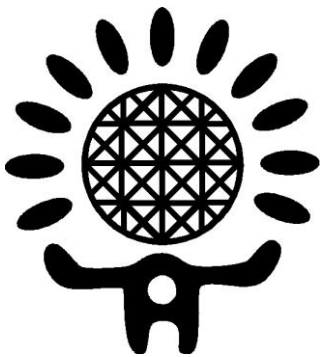

O tarih aslında bir milat oldu. Ve o tarihten günümüze Cumhuriyete özgü kentsel kazanımlar birer birer, yavaş yavaş gözlerimizin önünde kamusal kimliklerinin zayıfladığına ve yok edime gayretleri içerisine girildiğine şahit olduk.

Bunun en tipik örneği Ankara'nın simgesinin değiştirilme gayretlerinde yaşandı.

Hem de ne gayret, gayretkeşlik.

1987 yılında tamamlanan Kocatepe Camiinin minareleriyle, 1989 yılında tamamlanan Atakule'nin kubbeli kulesinden oluşan, bir de ay yıldız iliştirilmiş olan bir simgeyi Cumhuriyetin başkenti Ankara'ya yakıştırdılar

Başkentin duyarlı yurttaşları bu dayatmaya karşı çeşitli basın açıklamaları, imza kampanyaları sürdürdü. Oralı bile olmadı Ankara'nın şehremini.
Ortalık ayağa kalktı, kitlesel gösteriler yapıldı tınmadı. CHP'nin Trabzon eski Milletvekili Avukat **Rahmi Kumaş**, Ankara Büyükşehir Belediye Başkanı **Melih Gökçek** hakkında "görevi kötüye kullanmak, kamu mallarına zarar vermek ve yalan bildirimde bulunmak suçlarından", dava açtı. İdari yargının hemen her kademesinden yürütmeyi durdurma ya da iptal kararı alınmasına rağmen yine oralı olan olmadı.

Sonraki gelişmeleri
http://www.yapi.com.tr/Haberler/gokcekin-hititlerle-bitmeyen-kavgasi_63882.html den izleyelim:

<<2004 yılında çıkarılan yeni Belediyeler Yasası ile belediyelere beldeleri için simge belirleme yetkisi verildiğine hatırlatan Kumaş, Ankara Büyükşehir Belediyesi'nin 14 Ocak 2005 tarihinde aldığı kararla iptal edilen Atakule ve camili figürlü amblemi, yeniden benimsendiğini kaydetti. Kumaş, bunun üzerine iptal davası açtığını ve Ankara 3'ncü İdare Mahkemesi'nin kararı esastan iptal ettiğini bildirdi. Kumaş, Ankara Büyükşehir Belediyesi'nin kararın bozulması için Danıştay'a başvurduğunu, Danıştay'ın ise bu isteği 2 Temmuz 2008'de aldığı kararla reddettiğini kaydetti.
Bütün yargı kararlarına karşın Ankara Büyükşehir Belediye Başkanı Gökçek'in kararı uygulamadığı gibi, yargıya direnerek, söz konusu simge için Belediye Meclisi'nde "belediye flaması olarak benimseme kararı" aldırdığını anlatan Kumaş, dilekçesinde şunları belirtti:
"Bu durum karşısında, yasadışı simgeyi belirleyen ve uygulatan belediye başkanı İ. Melih Gökçek'e Ankara 44. Noterliğinden ekteki 12 Ağustos 2008 gün ve 19801 sayılı ihtarnameyi gönderdim. İhtarname kendisine 20 Ağustos 2008 günü bildirilmiştir. İhtarnamede sözü edilen 30 günlük süre 19 Eylül 2008 günü dolmuştur. Mahkeme kararının gereğini yerine

getirmemek suçtur. Sanık İ. Melih Gökçek 'Ankara Belediyesi Haber Bülteninden ve yazışmalarından simgeyi kaldırdım' demekle suç işlediğini bir kez daha kabul etmektedir. Çünkü mahkeme kararı bir bütündür. Bunu bölerek kimi durumlarda geçerli, kimi durumlarda geçersiz gösterme yetkisi yoktur.
Söz konusu simgenin belediyenin resmi yazışmaları dışında her yerde kullanıldığına dikkat çeken Kumaş, dilekçesinde, Gökçek hakkında, "görevini kötüye kullanma, yalan bildirimde bulunma ve yasadışı simgeyi kamu yerlerine kazıyarak kamu mallarına zarar verme" suçlarından dava açılmasını istedi.>>

Bakın bu davalar sürecindeki mahkeme kararlarından bir örneği aşağıya aktarıyorum:

"Tarihsel geçmişindeki Hitit, Frig, Bizans, Selçuklu ve Osmanlı etkileriyle kültürel dokusu şekillenen Ankara günümüze yansıyan kent kimliğini ağırlıklı olarak ulusal kurtuluş savaşımız sırasında da yönetsel merkez olarak kullanılan TBMM'nin bulunduğu yer olmasından ve Ulu Önder Atatürk öncülüğünde yeni kurulan Türkiye Cumhuriyeti'nin başkenti niteliğine kavuşmasından almaktadır.
Başkent olduktan sonra hızlı bir sosyal, ekonomik, siyasal, askeri ve kültürel gelişime sahne olan Ankara'yı tanıtacak amblem kentin dönüşümünde temel etken olan, Cumhuriyet'in çağdaş uygarlığı temel alan felsefesi ve dayandığı değerlere işaret etme açısından da büyük önem taşımaktadır.
Buna karşın uyuşmazlık konusu amblemden kullanılan görsel ögelerin ayrı ayrı ve bir bütün olarak kompozisyonu ile Ankara'nın kendine özgü karakteristiğini, tarihsel ve kültürel kimliğini yansıttığından söz edilemez"

Tüm bu hukuki sürece karşın yine hiçbir bir değişiklik yok mu? Diye sorabilirsiniz. Olmaz mı? Var tabi ama önce küçük bir ayrıntıyı gözden kaçırmamak için duyarlı bir yurttaşa kulak verelim;

Yasaklansa da o simgeden kurtulmak pek kolay değil![(*)]

<<Büyükşehir Belediyesi artık pek meşhur kuleli minareli simgesini kullanamıyor. Artık sadece lacivert bir zemin üzerine "Ankara Büyükşehir Belediyesi" yazmakla yetiniyor. Bazen de bir kedi figürünü simge olarak kullanıyor.

Bu günleri Melih Bey önceden sezmiş olacak ki kuru inadının dışavurumu belediye simgesini işleyebildiği her yere işledi. Şimdi ise bu simgelerin kullanılması bir dert, bu simgeleri ortadan kaldırmak başka bir dert.

Örneğin bu belediye otobüsünün koltuklarına kabartma şeklinde işlenmiş simge...

Başka bir belediye var mı acaba, hakkında yığınla mahkeme olan simgeyi otobüslerin her koltuğuna, tünellerdeki her fayansa, sağa sola, yukarıya aşağıya inatla konduran?>>

Evet gelelim şimdi ***esas*** gelişmeye.

Efendim,

Yıllar sonra bu simgede vazgeçilmiş. Ve yeni bir simge geliştirilmiş bulunmaktadır.

Neymiş yeni simge biliyor musunuz? **Gülen Ankara Kedisi.**

Şaka değil ciddiyim. İşte kanıtı:

(*)http://gemicapasi.blogspot.com/2010/04/yasaklansa-da-o-simgeden-kurtulmak-pek.html

16 Haziran 2010 Çarşamba günlü gazeteler *“**Ankara'nın yeni amblemi olarak kedi gözü seçildi**”* haberleri ile dolu

idi.

<< Ankara Büyükşehir Belediyesi'nin yeni logosu olarak belirlenen Ankara kedisi meclis toplantısında oy çokluğuyla kabul edildi.

Meclis, yeni logonun kabulünde renkli görüntülere sahne oldu. Ankara Büyükşehir Belediye Başkanı Melih Gökçek, Atatürk Orman Çiftliği Hayvanat Bahçesi'nden getirttiği Ankara kedileri ile meclise geldi. 3 farklı yaştaki kediyi meclis üyelerine gösteren Başkan Gökçek, bir süre kedileri sevdi. Daha sonra meclis üyelerine de gösterilen kediler ile ilgili olarak Gökçek, "Son derece sempatik bir logo oldu. Kedinin sempatik olduğuna inanıyorum." şeklinde konuştu.

Ankara'nın yeni logosu 31 hayır oyuna karşı 59 evet oyuyla kabul edildi.>>

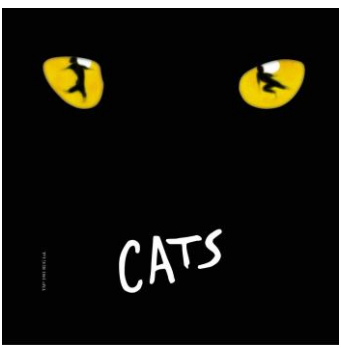

Nasıl ama? Tıpkı Paris gibi değil mi?

Pes ki ne pes !... Bir an için diyelim ki bu yeni simge Cumhuriyetin Başkenti Ankara’yı temsil edebilir.

Peki özgün bir tasarım mı gerçekten?

Sıkı durun değilmiş. CHP

Milletvekili ve Adalet Komisyonu Üyesi Turgut Dibek, Ankara'nın yeni logosu olarak belirlenen **"Gülen Ankara Kedisi"** ile ilgili bir soru önergesi vermiş İçişleri Bakanı Beşir Atalay'ın yanıtlaması istemiyle verilen soru önergesinde; yeni logonun dünyaca ünlü **CATS (Kediler)** müzikalinin afişiyle benzerliğini gündeme getirdi(*).
Bakalım ne cevap gelecek. Bir cevap geleceğini sanmıyorum ya. Bu kadarı da gerçekten çok fazla. Ama biz yurttaşlar yine aynı duyarsızlık içerisinde değil miyiz?
Peki bu kepazelikler karşısın da sizlere on puanlık bir *"uzmanlık"* sorusu:

Parisli çocuklar mı şanslı yoksa bizimkiler mi?

Hadi bırakın Cumhuriyet öncesini bir yana ama Cumhuriyetten bugüne olan kentsel kazanımlar birer birer nasıl yok oluyorsa, Başkentimize yakışan ve onu anlatan sembolümüz bile süreklilik arz edemiyor ve tüm bu olanlar Ankara'ya yakışmıyor

* * *

Her şehrin ve başkentin bir hikâyesi vardır… Ve geçmişten günümüze o hikâyeyi anlatan anımsatan, taşıyan, tarihi tarih, insanı insan yapan, o şehrin demokrasisini gösteren mekânları, **yayalara açılmış meydanları** ve **isimleri değişmeyen sokaklar**(*) vardır…

Bir kenti kent yapan, sokakları, binaları ve çevresini önemli kılan şey yaşanmışlıklardır. Bu yaşanmışlıklar taş taş üstüne koyarak, emekle, mücadeleyle oluşmuştur. Bu nedenledir ki bazı sokakların ve mekânların özel anlamları vardır.

(*) http://www.odatv.com/n.php?n=ankaranin-logosu-cakma-mi-cikti-2206101200

(*) Başkent Ankara'nın sokaklarının öyküleri için mutlaka göz atılmalı derim. Işık Kansu (2007) **Akasyalı Sokaklar**. Ulus Dağı Yayınevi. Ankara.

Bu anlamlar ve onları üreten tarihsellik, mekânların sahiplerini ve sahipliğini bambaşka bir düzleme taşır. Böylesi mekânların öykülerini o mekânların yüzlerinden okuyabileceğiniz gibi **"hatırlama"** levhalarından okuyabilirsiniz.

Sokak, kamusal olanla özel olan arasındaki mücadelenin mekânı olduğu gibi; yaşamsal olanla ideolojik olanın; kendiliğinden olanla zorla kabul ettirilenin mücadele alanıdır. Sokağa yapılan dışsal müdahaleler, iktidarın mekâna kendini yansıtma çabasıdır.

Bu çabanın önemli silahlarından biri de sokakların isimlendirilmesidir. İsimlendirme, önemli toplumsal dönüşümlerin, devrimlerin bildirgesi olarak kullanıldığı gibi kimliklerin ifadesi ve mücadele alanı ya da pazarlama stratejisi olarak da kullanılmıştır.

Buna en güzel örneklerden biri de 1789 Fransız Devriminden sonra hem devrimin etkisi ile hem de 1840'larda Hossman'ın yeniden inşa hamlesi sırasında Paris sokaklarının isimlendirilmesidir. Ve o tarihten bu yana nerede ise bir kampanya halinde ne sokakların, ne caddelerin, parkların ne köprülerin ne de meydanların adları değişmemiştir.(*)

Paris'in bu özelliğini gezerken gözlemlersiniz gerçekten.

Ve tarihin izlerini bu tabelalar yardımıyla sürebilirsiniz. Daha önce değindiğim gibi Fransızlar tarihlerini okuyor ve biliyorlar ve sahip çıkıyorlar bir bütün halinde. Bu, *işime geliyor* bu *gelmiyor* misali papatya falı bakmıyorlar. Ya da *"farklı"* okumalar olsa da *"ezber bozma"* adına *çarpıtma, yok varsayma* ya da *karalama*da bulunmuyorlar.

(*) http://parispassion.canalblog.com/albums/plaques_de_rues/index.html den alınarak bir araya getirilmiştir.

Bu bağlamda da bir kampanya düzenleyip sokak isimlerini ve tabelaları değiştirmiyorlar. Tarihleri ile *"yüzleşecekler"* diye çok sayıda asker isminden oluşan sokak ve meydan isimlerine de dokunmuyorlar. Fransız devrimi de çok *"jakoben"* di diye koro halinde tefrika da bulunmuyorlar.

Bilmem anlatabildim mi?

Bu Paris faslını Ankara ile bağlamadan önce yeri gelmişken bir küçük ayrıntıyı dikkatleriniz sunup bir soru sormak istiyorum. Paris'e gitmiş olanlar görmüşlerdir. Ama Eyfel Kulesi çevresinde, ama Concorde Meydanında veya Louvre Müzesi önünde atlı muhafızları.

Hatta bu atlı muhafızlarla aynı fotoğraf karesine girebilmek için epeyce uğraşmış ta olabilirler. Ama dikkat etmişler midir acaba pazubentlerinde ne yazdığına ve dolayısıyla bu muhafızların kim olduğuna? Bu atlı muhafızlar *Cumhuriyet Muhafızları*dır. Fransızcası: *Garde républicaine*(*). Bir düşünelim mi birlikte bizim Cumhurbaşkanlığı Muhafız Alayı atlılarının Başkentin en görkemli binalarının olduğu bölgelerde ya da meydanlarda tur attıklarını!..

Sivil toplumcuların, liberal solcularımızın yüreğine iner vallahi. Belki darbe - marbe yapıverirlerde maazallah…

* * *

Bilindiği üzere sokak isimlendirmeleri belediyeler tarafından yapılır. Bu da doğal olarak belediyelerin politika ile ilişkileri bağlamında sokakları isimlendirmesine yol açmaktadır. Türkiye'de birçok kentte belediyelerin isimlendirme

(*)Ayrıntı için;
http://www.gendarmerie.interieur.gouv.fr/garde_republicaine

uygulamaları, bunlara karşı tepkiler, her yeni gelenin arkasında duran politik görüşe dair isimlendirme etkinliğinde bulunması buna örnek olabilir. Bu yolla belediyeler, hem kendi yerlerini sağlamlaştırmayı hem de halkın belleğini kontrol etmeyi amaçlamaktadırlar[(*)]

Ankara'da 1950'lerden 90'lara kadar hem değişen hükümetler, belediyeler hem de iktisadi yapı dolayısıyla toplumsal bellek üzerindeki bu "isim değişikliği" belirli bir dozda devam etmiş, ancak 1990'ların ortalarında itibaren dikkat çekici bir biçimde sürmüş ve sürmektedir de.

Bu dönemde yani 1994 sonrasında Melih Gökçek'in belediye başkanlığı ile başlayan sürecin ilk etabında kentin bilinen caddelerinin isim değişiklikleri gerçekleşmiştir. İşte o yeni Cadde isimlerinden bazıları;

Kossuth Lajos Caddesi,
Wilhelm Thomsen Caddesi,
Rabindranth Tagore Caddesi,
Bangabanhu Şey Muciburrahrman Bulvarı,

Nasıl ama? Ankara ile, Ankara'nın tarihi ile ne kadar yüksek(!) bağlantılı isimler seçilmiş değil mi? Google'da bile zor bulunuyor çoğu.

Bakın yeri gelmişken bun konu ile ilgili olarak aşağıdaki dipnotta yer alan çalışmadan bir icmal yapalım. Sonra da bir ayrıntıya göz atarız.

(*) Bu konuda ayrıntılı bir araştırma için mutlaka bakınız; Özkan Miray ve Yeloğlu Ali Cenap (2005). *"Bir Bellek Projesi Olarak Sokak İsimlendirmesi: Ankara Örneği".* Planlama, 2005/4.s.54–60.
Yazıyı internetten de okuyabilirsiniz:
http://www.spo.org.tr/resimler/ekler/515df0d202ae52f_ek.pdf

Efendim, Biliyorsunuz ki, Gökçek tipi belediyecilikte kendi ideolojik yapısını belleklere kazımak istercesine bir "sokak isimlendirme" etkinliği göze çarpmaktadır.

Sıkı durun şimdi; Ankara Büyük Şehir Belediyesince 1994 – 2005 döneminde *(yani daha beş yıl öncesinin)* tam **552 adet sokak isimlendirmesi** yapılmış. Az önce verdiğim örnekler yanında bu eylemde, cumhuriyeti anımsatan, modern burjuva kimliğini çağrıştıran isimlerin İslam ve Osmanlıyı çağrıştıran isimlerle yer değiştirmesi, belediyenin yaptığı yeni kavşak gibi işlerin reklâmının yapılması (71 Gün Altgeçiti gibi) ve kimi politik çağrışımlı isimlerin kent belleğinde kazınması endişelerinin varlığı sezilmektedir.

Bakın şimdi aşağıda benim hazırladığım bir görsel yardımıyla bir gazete haberine dikkatiniz çekmek istiyorum:

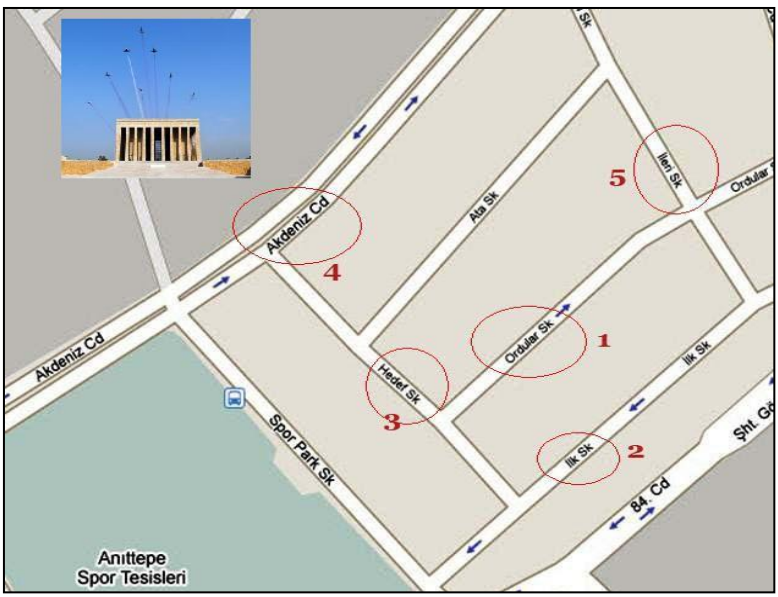

Bakın bu bölge, Anıtkabirin karışısındaki pafta.

Görselde yer alan numaraları sırasıyla 1–2–3–4–5 olarak sokak isimlerini bir yan yana okuyalım mı?

Ordular Sokak
İlk Sokak
Hedef Sokak
Akdeniz Caddesi
İleri Sokak

Yani, Gazi Mustafa Kemal Paşanın Büyük Taarruzdaki emri;

"Ordular, İlk Hedefiniz Akdeniz'dir, İleri"

Ne anlamlı bir bütünlük arz eden yılların isimlendirilmesi değil mi?

Peki, Ankara Şehremini ne yapmış? İşte:

<< ***Anıtkabir'den Geçen Sokağa Yeni İsim***[(*)]

[(*)] http://www.yapi.com.tr/Haberler/anitkabirden-gecen-sokaga-yeni-isim_65602.html

*Ankara Büyükşehir Belediyesi, Anıtkabir'in önünden geçen ve 30 yıldır adı **"Akdeniz"** olan caddenin ismini, "**Abdullah Gabdulla Tukay Caddesi"** olarak değiştirdi. Oysa 30 yıl önce bu caddeye Akdeniz ve caddeye açılan üç sokağa da Ordular, İlk ve Hedef sokak adları varilmiş, böylelikle Atatürk'ün ünlü sözü "Ordular ilk hedefiniz Akdeniz" oluşmuştu. Kimsenin tanımadığı Abdullah Gabdulla Tukay'ın ise, 96 yıl önce ölen bir Tatar şair olduğu öğrenildi. Tukay, Tatar Milli Marşını da yazmıştı. Ankara'nın Kavaklıdere semtindeki Bilir Sokağın adı da, bir süre önce "**Abay Kunanbay Sokak**" olarak değiştirildi. Kunanbay da 105 yıl önce ölen bir Kazak şair*

Bangabandhu Şeyh Mucibur Rahman Caddesi

*Çayyolu semtindeki bir caddenin adı Bengaldeş'in kurucusu **"Bangabandhu Şeyh Mucibur Rahman"** olarak değiştirilirken, caddedeki konutlarda oturan ve buna tepki gösteren vatandaşlar ise **"Cumhuriyet Devrimlerinin Bekçisiyiz Bulvarı"** adlı yeni bir tabela yaptırıp eski tabelanın üzerine astılar.*

*Ankara Büyükşehir Belediye Başkanvekili Seyfi Saltoğlu da, bir süre önce Çayyolu semtinde oturduğu konutunun önündeki Fırat Caddesine, kendi adını vermiş ve bu caddeyi **"Saltoğlu Bulvarı"** olarak değiştirmişti. Ancak açılan dava sonucu caddenin adının değiştirilmesi kararı iptal edilmişti.>>*

Bu uygulamalar karşısında yurttaşların önemli bir bölümü duyarsızlık çukurlarında gezinirken, bir avuç da olsa **"gerçek yurttaş"** sesini yükseltmekte ve çeşitli eylemler de bulunmaktadır. Onların sesine ses olmak, eylemlerine omuz vermek hepimizin boynunun borcudur.

Yazıyı onlardan tedarik ettiğim bilgilerle sonlarken, **çocuklarımızın kendi tarihlerini, kentlerinin tarihlerini bilmeleri için çok ama çok çalışmamız lazım geldiği**ne işaret etmek isterim.

* * *

KİMLİĞİMİZİ VE BELLEĞİMİZİ GERİ ALIYORUZ (*)

Sokak isimleri, bulvar isimleri değiştirildi, geçmişimiz, kimliğimiz silinmeye çalışıldı.
Saltanatın yandaş akraba eş dost isimleri sokaklara, caddelere, bulvarlara verildi.
Bir şehir, geçmişiyle, yaşadıklarıyla, kimliğiyle birlikte vardır. Ankara kendi başına saltanat olan yöneticilerin elinde kimlik bunalımına sürüklenmektedir. Çağdaş başkent kimliği yok edilmektedir.
"Bir kentin kimliği onun var oluşunun ve işleyişinin önemli bir parçasıdır"

Var oluşumuzun, izleri silinmektedir. Belleklerimize format çekilmek istenmektedir.
Ankara'ya yıllar sonra tekrar gelenler, hafıza kaybı yaşamaktadırlar. Sokak isimleri değiştirilmiş, köşe başlarına çeşmeler, yalancı kaleler koyulmuş, köşe başları tutulmuş…
Bir kenti yeniden yeniden okumanın adıdır kent kimliği

(*) http://www.saltanatason.org/kimlik.htm

Bir hayatı yeniden yaşamanın, geleceğe bir tarih bırakmanın…
Bu yüzdendir ki hayatımızın her anında çarpıştığımız bizi sarmalayan sokaklar, buluşma noktalarımızın yeri ayrıdır…
Yıllardır ikamet ettiğimiz adresimiz, buluşma randevumuzun yeridir.
Yürüyerek okula gittiğimiz, ismini ilk bildiğimiz yerdir.
Ve geçmişimizdir, gençliğimiz çocuklumuz, tarihimizdir…
Hepsinin bir anlamı var… Biliyoruz.
Çağdaşlıktan uzak Saltanat sevdalıları, Ankara'ya yeni bir kimlik vermek istemektedir.
Önce sokaklardan başladılar. Onlarca sokağın ismi değiştirildi… Telaffuz bile edemeyeceğimiz, isimler sokak isimleri oldu. Her biri çok değerli insanlar olabilir. Ama Saltanatın Ankara'yı kimliksizleştirmesine, belleksizleştirmesine hayır…
Akdeniz Caddesi'nin isminin "Abdullah Gabdula Tukay" olarak değiştirilmek istenirken,
Saltanata Son Kampanyası 'nın,
5 Mart'ta Kimliksizleştirmeye Hayır, Tabelayı Söküyoruz eylemine karşılık alın size "Akdeniz Caddesi" der gibi Akdeniz Caddesi'ne 10 sokak tabelası birden asıldı.
Saltanatın son karesine bir kare de bizden…
Bişkek Caddesi'ni tekrar 8. Cadde yapıyoruz…
Kimliğimiz ve belleğimizi geri alıyor, bunun meşru bir hak olduğunu savunuyoruz.
Herkesi kendi sokağını ve kendi belleğini geri almaya çağırıyoruz.